

csak azért, mert mind a kettőben előfordul a ’feltétlen’ szó. Ráadásul az a kérdés, hogy a feltétel nélküli alapjövedelem összeegyeztethető-e a keresztény társadalmi tanítással, ismét visszavet minket az 1950-es évek fundamentalista vitáiba. Az alapjövedelem nem hitvallási tétel. Ezért én az optimalizált alapbiztosítás mellett szállok síkra.” Ez azonban feltételekhez kötött marad, például a rászorultság bizonyításához.

Félelem az élet értelmének nagy kérdésétől

Lehet és kell is vitázni arról, hogy a feltétel nélküli alapjövedelem reális eszköze-e a nagyobb igazságosságnak, és ha igen, milyen formában. A teológus *Schlagnitweit* azonban bosszantják azok a keresztények, akik az alapjövedelem témájának megjelenésekor rögtön a bűnös emberrel érvelnek, aki nem érdemel ellenszolgáltatás nélküli jövedelmet. Ez az ellenvetés szerinte elárulja az egész bibliai üzenetet, különösen a Hegyi beszédet, és érdektelennek minősíti azt: „Hiszen Isten szeretetének feltétel nélküli ígérete lényegi alkotóeleme a bibliai, s különösen a jézusi ígértetésnek. Ennek alapján nem lehetne-e magának Istennek azt a szemrehányást tenni, hogy hamis, irreális emberképe van, ha meg akarja ajándékozni az embert szeretetével – mégpedig feltétel nélkül, ellenszolgáltatás nélkül, kényszer nélkül?” *Schlagnitweit* úgy látja, hogy a feltétel nélküli alapjövedelem a keresztények számára annak kísérlete, hogy a kegyelem bibliai teológiáját közvetle-

nül átültessék a társadalmpolitikai viszonylatokba. Ez azt jelenti: A társadalom minden egyes embernek megadja azt a lehetőséget, hogy hozzájáruljon a társadalmi együttéléshez (vagy éppen ne járuljon hozzá) – abban a keresztény reményben, hogy az egyén élni fog ezzel az eséllyel.

Az egyéni felelősség ekkor összehasonlíthatatlanul nagyobb lesz, mint azokban a társadalmakban, amelyek a teljesítmény ellenőrzésére és szankciókra épülnek. „Éppen a szabadság és a felelősség feltételezése találja meg mintaképét abban a feltétel nélküliségben, amellyel a Biblia Istene kiszolgáltatja magát az embernek”, magyarázza *Schlagnitweit*, aki azt feltételezi, hogy alapjövedelem elleni érvek mögött az a félelem áll, hogy nyomában nagy játéktér keletkezik, amely szembesíti az embereket az élet értelmének döntő, és gyakran elfojtott kérdésével, vagyis hogy tulajdonképpen mit is akarnak kezdeni az életükkel. Mert a mindenkinek alapjövedelem biztosító társadalomban senki sem mondhatja többé élete végén, hogy mindig is valami egészen mást akart csinálni életében. „Ha azonban az alapjövedelem felhatalmazza a társadalom tagjait arra, hogy teljesen szabadon válaszoljanak az élet értelmének egzisztenciális kérdésére, akkor a keresztény társadalometikának érdeke, hogy ez a társadalom létrejöjjön.”

Otto Geißler

Forrás: Publik-Forum, 2014/15

A finn alapjövedelem-kísérlet legérdekesebb tanulsága

Finnország nemrég nyilvánosságra hozta egyetemes alapjövedelem-kísérletének előzetes eredményeit.

A próbaprogram keretében a finn kormány két éven keresztül havi 560 eurós juttatást biztosított kétezer munkanélkülinek. A szociális kísérletet nem jótékonyaságból találták ki: a kormány azt szerette volna kideríteni, hogy a feltétel nélküli, azaz mindenféle kötelezettség nélkül adott alapjövedelem növeli-e a munkavállalási kedvet.

Az alapjövedelem ötletével előrukkolók szerint, ha egy szociális támogatásban részesülő személy munkát kap, elveszti a korábbi támogatást, így sokan inkább a biztos segélyt választják, és munkanélküliek maradnak. Ha viszont mindenki egyformán, feltétel nélkül kapna alapjövedelemet, függetlenül attól, hogy van-e vagy nincs munkája, a munkanélküliek nem aggódnának a szociális támogatás elvesztése miatt, és állás után néznének.

Nos, a kísérlet véget ért, és nem igazolta a fenti elgondolást. Az alapjövedelem sem nem növelte, sem nem csökkentette a résztvevők

munkába állási hajlandóságát a juttatásban nem részesülő munkanélküliekhez képest. Aki erre megvonja a vállát, hogy „ennyit az egyetemes alapjövedelemről”, gondolja át újra! A világ sok országában az a magát régóta tartó vélekedés, hogy ha a kormányok pénzt adnak az embereknek, akkor azok nem akarnak majd dolgozni.

A finn kormány megpróbálta, de az eredmény nem az lett, hogy a támogatottak ellustultak, és még kevésbé akartak munkát találni. A feltétel nélküli alapjövedelem nem befolyásolta a munkakedvet. Azaz nagyon úgy tűnik, hogy az „*ingyen pénz*” nem bátorít a munkanélküliségre.

Lehet, hogy a legtöbben nem azért munkanélküliek, mert lusták, motiválatlanok, vagy mert élősködnek a szociális rendszeren. Számos oka lehet az állástalanságnak: elég csak az automatizálásra gondolni, ami 2030-ra 800 millió munkahely megszűnéséhez vezethet világszerte. Ahogy a robotok egyre több feladatot vesznek át, úgy nő a termelékenység, és úgy fogynak a munkahelyek is, mindegy, milyen képzettséggel állunk sorba. De ez nem

feltétlenül rossz, minden a hozzáállásunkon múlik.

Az államoknak egy olyan világban kell majd átcsoportosítaniuk foglalkoztatási kiadásait, ahol nincs szükség annyi emberi munkára és az érte járó fizetésre. És itt jön be az alapjövedelem. A tanulmány szerint az alapjövedelemben részesülők boldogabbak, egészségesebbek és kevésbé stresszesek... És nem úgy fest, hogy nem szeretnének hasznos tagjai lenni a társadalomnak.

Az emberek egész napos dolgoztatása nem a közjót szolgálja – pár száz éve tart csak ez a robotolás, és könnyen lehet, hogy hamarosan vége lesz. Az automatizálás terjedésével valószínűleg mindannyiunknak egy kicsit kevesebbet kell majd dolgoznunk, és több mindenre kell osztoznunk. Ami igazán tűnik katasztrófának.

Fordítás és összefoglaló:

Antal Orsolya, GreenDependent

Megjelent a Kislábnym hírlevél 2019. áprilisi (112.) számában.